

Reglementările naționale și aplicarea abordării în funcție de risc în activitatea băncilor din Republica Moldova de prevenire și combatere a spălării banilor

Stimate doamne și domni!

Doresc să vă comunic că chestiunile planificate pentru a fi abordate în cadrul acestei conferințe, fiind actuale și importante, reprezintă subiectul unei preocupări sporite a Băncii Naționale a Moldovei. Această preocupare este determinată de faptul că Băncii Naționale a Moldovei îi revine funcția de promovare a activității de combatere a spălării banilor în sistemul bancar. Totodată această activitate este importantă pentru realizarea atribuțiilor Băncii Naționale, deoarece contribuie la identificarea, limitarea și controlul expunerii la risc a activelor și pasivelor băncilor.

Realizându-și funcția de reglementare și control a activității băncilor, Banca Națională a Moldovei urmărește scopul de a minimiza riscurile de imagine, operaționale, legale și de tehnologii informaționale. Pentru minimizarea vulnerabilităților, băncile sunt încurajate să desfășoare într-un mod transparent activități de combatere a spălării banilor, destinate să mențină încrederea deponenților, a creditorilor și a altor participanți la piața financiară, să asigure corespunderea activităților lor interne evenimentelor și cerințelor externe, să nu admită penalități cauzate de implicarea lor în gestionarea mijloacelor bănești provenite din activități ilegale, precum și să întreprindă măsuri adecvate de precauție la implementarea tehnologiilor informaționale noi care pot ascunde originea ilegală a mijloacelor bănești.

Cerințele Băncii Naționale a Moldovei se bazează pe prevederile legislației în vigoare care determină normele necesare pentru organizarea eficientă a activității de combatere a spălării banilor. Prevederile legale reglementează activitățile persoanelor care participă nemijlocit la transferarea, lichidarea, transformarea, plasarea sau mișcarea bunurilor, precum și determină atribuțiile organelor cu funcții de supraveghere.

Cadrul legal național pe care se bazează activitatea sistemului bancar de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului este reprezentat prin Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, Legea instituțiilor financiare, Recomandările referitor la elaborarea de către băncile din Republica Moldova a programelor privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Actele normative menționate determină noțiunile principale ce țin de domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, entitățile raportoare, cerințele de identificare a persoanelor și beneficiarilor efectivi ai acestora, inclusiv la efectuarea tranzacțiilor ocazionale. De asemenea, sunt stabilite măsurile de precauție sporită, cerințele privind păstrarea datelor, obligațiunile de raportare a activităților sau tranzacțiilor, competențele organelor cu funcții de supraveghere, inclusiv atribuțiile acestora de a emite acte normative, de a efectua controale, de a impune măsuri de remediere sau de a aplica sancțiuni.

Activitatea băncilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului nu trebuie să fie excesivă. Din acest motiv, la asigurarea respectării principiului „cunoaște-ți clientul” băncile trebuie să țină cont de nivelul riscului de țară, de serviciu și de client.

Pentru a minimiza riscurile menționate, Banca Națională a Moldovei cere de la bănci implementarea programelor interne, inclusiv aplicarea regulilor de cunoaștere a clienților, îndreptate spre preîntâmpinarea folosirii intenționate sau neintenționate a acestora în scopul desfășurării activităților criminale.

Conform exigențelor Băncii Naționale a Moldovei programele interne ale băncilor trebuie să conțină cel puțin obligațiunile managementului superior de a asigura cunoașterea particularităților clienților cu grad sporit de risc și a surselor de informare de la părțile terțe, obligațiunile managementului superior de a aproba

tranzacțiile semnificative ale clienților cu grad de risc sporit, obligația managementului de a determina subdiviziunile vulnerabile ale băncii, precum și de a asigura înlăturarea neconformărilor identificate.

De asemenea, programele băncilor trebuie să conțină elementele cheie ale activității de cunoaștere a clienților, și anume: politica și procedurile de acceptare și identificare a clienților, procedurile de monitorizare continuă a conturilor și tranzacțiilor, procedurile de raportare a operațiunilor suspecte, procedurile privind deținerea și păstrarea informației, precum și procedurile privind controlul riscurilor aferente activității de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Pe lângă măsurile de precauție obișnuite, băncile trebuie să atragă o atenție sporită persoanelor care primesc sau remit bunuri din țările ce nu dispun de norme contra spălării banilor și finanțării terorismului sau dispun de norme inadecvate în acest sens, precum și din țările cu un nivel înalt de infraționalitate, corupție sau sunt implicate în activități teroriste.

Băncile trebuie să examineze atent transferurile electronice, dacă nu există informații suficiente despre identitatea expeditorului, precum și orice alte tranzacții care ar putea favoriza anonimatul.

Este necesară acordarea unei atenții sporite persoanelor care beneficiază de serviciile identificate de autoritățile de supraveghere sau alte surse credibile, ca fiind cu un risc potențial sporit de spălare a banilor, precum și persoanelor care beneficiază de serviciile legate de comerțul și livrarea bancnotelor și metalelor prețioase. La sursele credibile pot fi atribuite documentele emise de astfel de instituții competente ca Grupul Operativ de Investigații Financiare (FATF), Comitetul restrâns de experți privind evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor (MONEYVAL), Comitetul Basel pentru Supraveghere Bancară.

Băncile trebuie să monitorizeze sporit clienții care desfășoară o activitate cu un grad redus de transparență. La determinarea persoanelor care necesită o atenție sporită băncile, pe lângă actele normative menționate mai sus și criteriile proprii,

utilizează Ghidul activităților sau tranzacțiilor suspecte emis de Centrul pentru Combaterea Crimelor economice și Corupției.

De asemenea, băncile trebuie să dispună de proceduri de raportare a operațiunilor suspecte și limitate.

În relațiile lor cu diferite persoane băncile aplică măsurile de identificare a clienților și a beneficiarilor efectivi ai acestora până la stabilirea relației de afacere și până la deschiderea contului bancar. Măsurile de identificare se aplică și la efectuarea tranzacțiilor ocazionale, indiferent de faptul că tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni.

Conform legislației în vigoare programele de acceptare a clienților nu trebuie să permită deschiderea conturilor anonime sau a conturilor pe nume fictive, stabilirea relațiilor de afacere cu bănci fictive sau cu bănci despre care se știe că permit băncilor fictive să utilizeze conturile lor.

Pe lângă persoanele cu risc sporit determinate conform criteriilor proprii, băncile sunt obligate să aplice măsurile de precauție sporită față de anumite categorii de persoane determinate de Banca Națională a Moldovei.

O atenție sporită băncile trebuie să acorde entităților corporative care își desfășoară **activitatea în baza activelor controlate de persoane fizice**. Se cere cunoașterea structurii entităților corporative respective, determinarea surselor de fonduri în baza cărora ele activează, identificarea beneficiarilor efectivi, precum și a persoanelor care exercită controlul asupra fondurilor. O atenție specială trebuie să fie acordată societăților care au emis acțiuni la purtător.

Luarea măsurilor de precauție sporită este necesară în cazul conturilor deschise **intermediarilor profesioniști**. Pe lângă identificarea intermediarului este necesară identificarea persoanelor beneficiare în contul cărora acesta activează, precum și detalii privind natura împuternicirilor. Nu este permisă deschiderea contului în cazul în care intermediarul nu are dreptul să dezvăluie băncii informația privind beneficiarii.

Conform cerințelor Băncii Naționale a Moldovei, programele interne ale băncilor trebuie să prevadă acumularea informațiilor suficiente de la clienți și verificarea informației disponibile public pentru a determina dacă clientul corespunde sau nu noțiunii de „*persoană expusă politic*” prevăzută de legislația în vigoare. Informația obținută la deschiderea conturilor trebuie să fie periodic actualizată având în vedere că clientul poate să devină „persoană expusă politic” după deschiderea conturilor. Vis-a-vis de această categorie de persoane băncile trebuie să realizeze o monitorizare sporită a relației de afaceri care generează fluxurile de mijloace bănești prin conturi.

Conform cerințelor Băncii Naționale a Moldovei pentru a deschide conturi bancare este necesară prezența persoanelor la sediul băncii. Totodată, nu este interzisă efectuarea în continuare a *tranzacțiilor prin corespondență* fără a asigura prezența deținătorului de cont la sediul băncii de fiecare dată când se efectuează o plată. În acest caz banca este obligată să identifice clientul și beneficiarul acestuia în cadrul vizitei clientului la sediul băncii pentru deschiderea contului, să aplice măsurile de protejare cu scopul de a asigura autenticitatea documentelor transmise în formă electronică, precum și să determine o modalitate de contact cu clientul, independentă de modalitatea de contact prin care sunt realizate tranzacțiile la distanță.

În cadrul *relațiilor transfrontaliere* băncile autohtone trebuie să acumuleze informații suficiente pentru a determina activitățile acestora îndreptate spre combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. De asemenea este necesară determinarea oricăror părți terțe care utilizează serviciile operațiunilor bancare corespondente și stabilirea responsabilităților fiecărei bănci corespondente privind întreprinderea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Pe lângă determinarea persoanelor față de care este necesară aplicarea măsurilor de precauție sporită, băncile trebuie să asigure neadmiterea operațiunilor

prin conturile clienților, numele cărora se conțin în listele persoanelor implicate în activități de finanțare a terorismului. Aceste liste, de regulă, sunt alcătuite de autorități naționale sau internaționale credibile, de exemplu Lista persoanelor și entităților implicate în activități teroriste emisă de Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova sau listele persoanelor implicate în activități criminale sau persoanelor care acordă suport persoanelor implicate în activități criminale determinate astfel de rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite.

Un aspect important al activității de identificare a clienților și beneficiarilor este **monitorizarea conturilor și tranzacțiilor** acestora. În acest scop băncile, reieșind din specificul fiecărui client, determină limite pentru tranzacțiile efectuate prin cont într-o unitate de timp. Depășirea acestor limite semnalizează necesitatea studierii aprofundate a circumstanțelor care au generat majorarea fluxului de mijloace prin cont. Monitorizarea conturilor și a tranzacțiilor se bazează pe informațiile obținute de bancă în cadrul procesului de identificare a clientului. Clienții cu risc sporit determinați astfel în cadrul procesului de identificare sunt în continuare supuși unei monitorizări intensificate.

Pentru asigurarea informațională a procesului de monitorizare a tranzacțiilor, precum și cu scopul creării posibilității investigării ulterioare a acestora inclusiv de autoritățile abilitate, băncile sunt obligate să țină **evidența informației și a documentelor** aferente clienților lor și beneficiarilor efectivi ai acestora, inclusiv a corespondenței de afaceri pe o perioadă de cel puțin 7 ani după terminarea relației de afacere sau închiderea contului bancar.

Dirijarea riscurilor aferente combaterii spălării banilor și finanțării terorismului se înfăptuiește de către administratorii băncilor abilitați cu funcții speciale care presupun determinarea responsabilităților personalului, elaborarea și aplicarea politicilor de instruire și organizarea controalelor regulate.

Funcția de control este exercitată de serviciile de audit, care sunt independente de organele executive de conducere.

O atenție specială se acordă determinării canalelor de raportare a tranzacțiilor limitate și suspecte, având în vedere necesitatea asigurării respectării obligațiilor legale de raportare de către bănci Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Cu scopul de a contribui la implementarea în practică a celor mai bune standarde de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, pe lângă recomandările elaborate care determină principiile de organizare a activității băncilor, Banca Națională a Moldovei desfășoară și alte **activități de supraveghere** îndreptate spre organizarea eficientă a activității de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului.

Astfel, în cadrul controalelor complexe sau tematice care se efectuează regulat, se examinează politicile și procedurile interne ale băncilor, precum și modul de aplicare a acestora în practică cu scopul de a determina dacă băncile sunt capabile să depisteze activitățile criminale sau frauduloase și să raporteze tranzacțiile suspecte.

În cadrul controalelor se examinează plenitudinea atribuțiilor delegate administratorilor băncilor abilitați cu funcții de organizare a activităților de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului, se supune analizei activitatea auditului intern privind depistarea, raportarea și înlăturarea deficiențelor, precum și se examinează activitatea privind instruirea continuă a personalului.

O atenție aparte se acordă plenitudinii și oportunității rapoartelor privind tranzacțiile limitate sau suspecte, întocmite de bănci în conformitate cu obligațiunile statutare. În acest scop se verifică dacă băncile țin evidența cu privire la identitatea și adresa persoanei care deține nemijlocit depozitul, identitatea și adresa persoanei în numele căreia a fost depus depozitul, identitatea și adresa

beneficiarului contului, tipul tranzacției, denumirile și adresele băncilor implicate în efectuarea tranzacțiilor, datele și sumele tranzacțiilor.

În cadrul controalelor o atenție sporită se atrage conturilor în care se fac transferuri mari și regulate de la băncile din zonele off-shore, conturilor în care zilnic se efectuează un număr mare de plăți, situațiilor în care se depun în diferite conturi multiple depozite cu transferarea ulterioară a lor într-un cont la aceeași bancă sau la altă bancă, creditelor acordate companiilor din zonele off-shore, depunerilor multiple de mijloace bănești în conturile persoanelor a căror activitate nu pare să justifice aceste depuneri, situațiilor de ocolire intenționată a autorității de aprobare prin divizarea tranzacției.

Pentru a-și susține cerințele privind activitățile interne ale băncilor îndreptate spre combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Banca Națională a Moldovei în cazul depistării neconformității impune realizarea obligatorie a măsurilor de remediere sau aplică sancțiuni. Astfel, în perioada anilor 2005-2008 Banca Națională a Moldovei a impus băncilor măsurilor de remediere în 5 cazuri și a aplicat sancțiuni în 4 cazuri.

Banca Națională a Moldovei colaborează activ cu diferite organe de drept abilitate cu funcții de investigare a crimelor economice, în particular cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Banca Națională a Moldovei expediază în adresa organelor de drept informații obținute în cadrul procesului de supraveghere bancară care par a fi suspecte, efectuează investigații speciale solicitate de organele de drept, precum și utilizează în scopuri de supraveghere bancară informațiile expediate în adresa Băncii Naționale a Moldovei de către organele de drept.

Având în vedere că eficiența funcționării sistemelor interne de control ale băncilor menite să combată spălarea banilor și finanțarea terorismului este dependentă de intențiile motivate ale proprietarilor băncilor, Banca Națională a Moldovei acordă o atenție sporită aprobării tranzacțiilor de procurare a cotelor substanțiale în capitalul băncilor. Astfel, nu se autorizează tranzacțiile în cadrul

căroră se intenționează procurarea cotelor de către persoane care nu-și pot demonstra existența unei reputații de afaceri bune în trecut sau care nu pot să dezvăluie suficient de transparent activitățile în care sunt implicate sau care sunt implicate în activități dubioase.

Pentru a menține un nivel înalt de profesionalism supraveghetorii bancari participă regulat la diferite programe de instruire organizate de instituții naționale și internaționale competente, în cadrul căroră se examinează aspectele actuale ale activității de contracarare a spălării banilor și finanțării terorismului.

Stimată audiență,

În încheiere ași dori să menționez că cele relatate dezvăluie numai în linii generale activitatea complexă desfășurată în cadrul sistemului bancar al Republicii Moldova în vederea protejării acestuia de a fi utilizat în scopuri criminale. Activitatea respectivă a fost impulsionată de noua legislație în domeniul dat care a fost pusă în aplicare începând cu a doua jumătate a anului 2007. Conform datelor obținute în cadrul activității de supraveghere bancară, băncile autohtone au reușit deja să-și perfecționeze în mare măsură sistemele interne de control și depun eforturi în continuare în acest sens. Autoritățile cu funcții de supraveghere, inclusiv Banca Națională a Moldovei întreprind măsurile necesare pentru a susține eforturile băncilor, punându-le la dispoziție recomandări, explicații, standarde minime, oportunități pentru instruire.

Toate acestea permit asigurarea aplicării adecvate în băncile autohtone a Recomandărilor Grupului Operativ de Investigații Financiare FATF care se bazează pe conștientizarea importanței activității de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru susținerea credibilității și stabilității situațiilor financiare ale băncilor.

Vă mulțumesc pentru atenție.